

ఎలి. భారతదేశం బిక్టోరియా పమితి ప్రపంచపుస్తలు

1. బిక్టోరియా పమితి - భారతదేశం

- ★ నానాతూతి సమితి ఏర్పాటు - 1919 (స్థాపకుడు - ఉద్దోషీల్లన్).
- ★ అట్లాంబీక్ చార్జర్ - 1941.
- ★ UNO ఆవిధ్యావారికి తొలి ప్రాతిపదిక.
- ★ రూపొందించిన వ్యక్తులు - చర్లీ (ఐటిఎం & రూటీవెల్ట్) (అమెరికా).
- ★ United Nations అనే పదాన్ని తొలిసాలగా ఉపయోగించినది - రూటీవెల్ట్ (1942).
- ★ UNO blue print ను తయారు చేసిన సమావేశం - డాంబార్ఫ్ న్ టీక్ సమావేశం వాషింగ్టన్లో (1944).
- ★ కాన్స్టిప్రోస్సెస్ కో సమావేశం (1945-ఏప్రిల్ 25 - జూన్ 2).
- ★ వొల్ఫాగ్న దేశాలు - 50. ★ రూపొందించిన చార్జర్ UN చార్జర్.
- ★ UN చార్జర్ పై సంతకాలు చేసిన దేశాల సంఖ్య (51).
- ★ 51వ దేశం వెళించి.
- ★ UN చార్జర్ ను ఆమోదించిన సంస్థ - తేది - 1945 జూన్ 26.
- ★ UN చార్జర్ కు అనుగుణంగా 1945 అక్టోబర్ 24న బిక్టోరియా సమితి ఏర్పడింది.
- ★ UNO ప్రధాన ఉద్దేశ్యం - ప్రపంచ తాంత్రిక పరిరక్షణ మరియు సభ్యులే సార్వభోగమాధికారాన్ని గుర్తించుట.

UNO ఆశయాలు:-

- ★ యుద్ధాల వల్ల వచ్చే విపత్తుల నుండి భావితరాలను రక్షించుట.
- ★ మానవుని ప్రాథమిక హక్కులను ప్రశాసనమీడ్చించుట.
- ★ ప్రీ పురుషుల సమానతావ్యవస్థ సాధించుట.
- ★ అంతర్జాతీయ న్యాయసూత్రాలను అన్వయిస్తూ సమన్వయాన్ని సాధించుట.
- ★ సమాజ అభివృద్ధికి జీవనోపాధికి క్షేపి చేయుట.
- ★ ప్రారంభంలో సభ్యులే దేశాలు - 51.
- ★ భారతీకు సభ్యుత్వం - 1945 అక్టోబర్ 30.
- ★ ప్రస్తుత సభ్యులే దేశాలు - 193 (193వ దేశం దక్కించుటాని).
- ★ 192 - మాంబోర్డ్ ★ 191 - తూర్పు తిమోర్
- ★ 190 - స్వాట్థర్లాండ్ ★ 189 - తువార్
- ★ UNO లో పరిశీలన పాఠీదా కలిగిన దేశాలు - వొల్ఫాగ్నా, వాటికన్ సిటీ.

కార్బూలయం :- కార్బూల ప్రధాన కార్బూలయం - న్యాయార్థ కార్బూలయం ఏర్పాటుకు భూదానం చేసినది ఈన్ డిరాక్ ఫెల్లర్ (అమెరికా).

అనుబంధ కార్యాలయాలు :- ఐసీవా, వియన్డ్స్, నైరోభి.

- ★ UNO మునాయిదా తయారు చేసినది - ఈన్ టీప్పియాన్ (దళ్ళిఖాప్పికా).
- ★ అధ్యాయాల సంఖ్య - 29. ★ ఆర్ల్ఫ్లెక్స్ - 111
- ★ అధికార భాషలు - 6 (ఇంగ్లీష్, ప్రైంచ్, స్టోన్చ్, రష్యన్, చైనా, అరజిక్) కు థాప్ 1973లో అరజిక్సు చేర్చారు.
- ★ చిహ్నం రెండు వంగి ఉన్న ఆలివ్ కొమ్మల మధ్య గ్లోబు.
- ★ గ్లోబు ప్రపంచదేశాలకు చిహ్నం.
- ★ ఆలివ్ కొమ్మలు - శాంతికి చిహ్నం.
- ★ పతాకంలో కసపించే రంగులు - సీలం, తెలువు, మాడవు, వెడల్పుల నిష్ఠతి - 3 : 2.
- ★ సిథారన్ సభ పతాకాన్ని ఆమోదించిన సం - 1947 అక్టోబర్ 20.

సెక్రెటరీ జనరల్ :- పదవి ఏర్పాటు - 1946

- ★ ఎన్నుకునేది :- భద్రతా మండలి సిఫిరస్స్పై సిథారణ సభ.
- ★ పదవి కాలం :- 5 సం.
- ★ తొలి సెక్రెటరీ జనరల్ - ట్రీగ్స్‌లి (నార్ట్).
- ★ ప్రస్తుత సెక్రెటరీ జనరల్ - ఆంటసియో గుబిల్స్ (ఎష్ట్యూగ్లీ).

దీఘ్యాచీ సెక్రెటరీ జనరల్:- పదవి ఏర్పాటు - 1997

- ★ పదవి కాలం :- 5 సం.
- ★ తొలి DSG - లూయిస్ ప్రైస్టీ.
- ★ ప్రస్తుత DSG - అమునా షె మహ్మద్ (నైజీరియా).

సంపత్తరాలు:-

- ★ 2019 - ప్రత్యేక భాషల సం.
- ★ 2018 - భూ ఆరోగ్య పరిరక్షణ సం.
- ★ 2017 - సుస్థిర పర్యాటక అభివృద్ధి సం.

దశాబ్దాలు:-

- ★ 2015 - 16 - విషికావీర చర్చ దశాబ్దం.
- ★ 2014 - 25 - ఆప్రైకా జాతి ప్రజల దశాబ్దం.
- ★ 2014 - 24 - సుస్థిర శక్తి దశాబ్దం.

UNO ప్రధాన అంశాలు:-

1. **సిథారణ సభ :-** ప్రపంచ వొర్లమెంట్‌గా పిలుస్తారు.
- ★ సభ్యదేశాల సంఖ్య 193.
- ★ ప్రతి సం. సమావేశం ప్రారంభం అయ్యె లీజ్ - సెప్పెంబర్ 3 మంగళవారం.

- ★ ఉద్దేశ్యాలు : -భద్రత మండలిలో తాత్కాలిక సభ్యదేశాలు ఎన్నుకుంటుంది.
- ★ ఆర్థిక సాంఖ్యిక మండలిలో సభ్యదేశాలను ఎన్నుకుంటుంది.
- ★ UNO Secretary, Diputy Secretary Generalను ఎన్నుకుంటుంది.
- ★ అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానంలో న్యాయమూర్తులను ఎన్నుకుంటుంది.
- ★ ఈ సభకు అధ్యక్షులాలుగా పని చేసిన భారతీయ మహిళలక్షీ పండిత్ (1953).
- ★ ప్రస్తుత అధ్యక్షుడు - మిరోస్కవ లాటీకార్క (స్లోవెకియా).

2. భద్రత మండలి: - అంతర్జాతీయ కాంపినీ మరియు సమగ్రతను కావాడటం ఈ మండలి ప్రాథమిక బాధ్యత.

- ★ సభ్యదేశాల సంఖ్య - 15.
- ★ శాస్త్రత సభ్యదేశాలు - 15 (అమెరికా, బ్రిటన్, చైనా, ప్రాస్, రష్యా).
- ★ ఈ దేశాలకు వీటి అధికారం కలదు.
- ★ వీటి అనగా అధికారం - ప్రతి సేఱించే అధికారం.
- ★ తాత్కాలిక సభ్యదేశాల సంఖ్య - 10.
- ★ భారతదేశం 7 సార్లు తాత్కాలిక సభ్యదేశంగా కొనసాగింది.

1951 - 52	1977-78	2011-2012
1967-68	1984-85	
1972-73	1991-92	

3. ఆర్థిక సాంఖ్యిక మండలి: - ఆర్థిక సాంఖ్యిక మండలి సభ్య దేశాల సంఖ్య 54.

- ★ పదవి కాలం 3 సం.
- ★ ప్రతి సంగా స్వాయంబూర్ణి, షెసీవా నగరాలలో సమావేశాలు జరుగుతాయి.
- ★ మొత్తమొదటి అధ్యక్షుడు - ఇరామస్వామి మొబిలియార్ (ఇండియా).
- ★ ప్రస్తుత అధ్యక్షుడు - మారియో చార్ల్స్ డో (ఆస్ట్రేలియా).

4. ధర్మకర్తృత్వమండలి:-

ప్రధాన ఉద్దేశ్యం : - వలన పాలనలో ఉన్న దేశాలను విముక్తి పరచటం. స్వాతంత్రీయుగ్మి ఇవ్వటం.

- ★ భద్రత మండలిలో శాస్త్రత దేశాలు సభ్యదేశాలు. ఈ మండలి ద్వారా స్వాతంత్ర్యం పొందిన దేశాల సంఖ్య 11.

5. అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానం:-

ప్రధాన ఉద్దేశ్యం : - సభ్యదేశాల సమస్యలను పరిష్కారించటం.

- ★ ప్రధాన కార్యాలయం ది హెర్స్ (నెదర్లాండ్).
- ★ న్యాయమూర్తుల సంఖ్య - 5. ★ పదవికాలం - 9 సం.

★ న్యూయముఅర్టులుగా కొన్సాగిన భారతీయులు బిహావీ, నాగేంద్రసింగ్, రఘునంద్ర్ స్టోర్స్ వెరక్.

★ ప్రస్తుతం కొన్సాగు - రావ్ దశ్వీర్ చండల్ మున్జురు.

★ అధ్యాత్మిక పదవి కాలం - 3 సం.

★ అధ్యాత్మిక కొన్సాగిన క్రైక భారతీయుడు - నాగేంద్రసింగ్.

★ ప్రస్తుత అధ్యాత్ముడు - రోసి అబ్రహమ్ (ష్రీన్స్).

★ ప్రస్తుత ఉపాధ్యాత్ముడు : - అబ్బల్ లెక్కాయి అప్పుద్ది యుస్ఫీ (నీమాలియు).

ఎ.పచివాలమం :- UNO పని తీరును ప్రతి రోజు సమితించే అంగం.

ప్రపంచ దేశాలలో రాజకీయ రాజకీయేతర అంశాలలో UNO పాత : -

★ 1950 - కొరియా యుద్ధ పరిష్కారం.

★ 1956 - సుయాచ్ కాలువ వివాదం పరిష్కారం.

★ 1960 - కాంగో సమస్య పరిష్కారం.

★ 1964 - పెసివాలో ప్రపంచ వాణిజ్య అభివృద్ధి సమావేశం.

★ 1970 - గల్ఫ్ యుద్ధ పరిష్కారం.

★ 1982 - దక్కిఐప్రైకాలో ఈతి వివఱ పై సభ్య దేశాల ద్వారా ఒత్తుడి.

★ 1988 - అష్టాప్రిల సిరాయిదీకరణలపై సమావేశం.

★ 1995 - సి.టి.ఐ.టి ఒప్పందం పై సంతకాలు.

★ 1989 - సమీజయా దేశానికి స్వాతంత్ర్యం.

ఒక్కరాష్టుసమితిలో భారత పాత్ర :- ఈతి వివఱ సిరణ్యాలన, వలస వాదం, యుద్ధాలను వ్యతిరేఖిస్తూ UNO లో తమ వాణిసి వివరించుట.

★ 1956 సుయాచ్ కాలువ వివాదంలో ఈజప్పికు మద్దతు.

★ 1960 లో కాంగో సమస్య పరిష్కారానికి సైసికులను పంపడం.

★ ILO లో భారతీకు శాస్త్రత సభ్యత్వం.

★ UNDP కి పెద్ద మొత్తంలో విరాళాలు అందించుట.

UNO అనుబంధ పంచులు :-

★ *ILO - International Labour Organisation.*

★ UNO లో దీర్ఘకాలికంగా కొన్సాగే సంస్థ.

★ స్థావన - 1919.

★ UNO అనుబంధ సంస్థగా మాలన దేశం - 1946.

★ సభ్యదేశాలు 187.

★ కార్బూలయం :- పెనీవా

★ నోబెల్ కాంతి బహుమతి - 1969

★ ప్రస్తుత డైరెక్టర్ జనరల్ - గుయారైర్ (ష్రీన్స్).

★ ప్రధాన ఉద్దేశ్యం :- కార్బూలు యొక్క జీవన ప్రమాణాలను మెరుగుపర్చడం.

- ★ *UNDP - United Nations Development Programme.*
- ★ UNO అనుబంధ సంస్థలలో అతి పెద్దది.
- ★ స్థావరం - 1965.
- ★ సభ్యదేశాల సంఖ్య - 177
- ★ 1990 నుండి UNDP మానవ అజ్ఞానాన్ని సూచికను విడుదల చేస్తుంది.
- ★ 2017 విప్రీలో 2016 సంస్థాను 188 దేశాలకు HDI ని విడుదల చేసింది.
- ★ ప్రథమ స్థావరం - నార్ఫ్.
- ★ 131 స్థావరం - భారతీ.
- ★ కార్బూలయం - స్వాయంగ్రౌండ్
- ★ ప్రస్తుత డైరెక్టర్ జనరల్ - అచమ్ స్టేయినర్ (బ్రిజలీ)
- ★ రెండవ స్థావరం - ఆస్ట్రేలియా, స్విట్జర్లాండ్.
- ★ 188 - మధ్య ఆప్టికా లిప్పల్.

UNICEF:-

- ★ United Nations Childrens Fund.
- ★ స్థావరం - 1946
- ★ సభ్యదేశాలు - 190
- ★ నోబెల్ శాంతి బహుమతి వచ్చున సంస్థ - 1965.
- ★ ప్రస్తుత డైరెక్టర్ జనరల్ - ఆంతూనే లేక (అమెరికా).
- ప్రధాన ఉద్దేశ్యం:-** బాలల యొక్క జీవన ప్రమాణాలు మెరుగుపడ్డటం.
- ★ ప్రపంచంలో అతి పెద్ద వ్యక్తినీండ్రారుగా పేర్కొనబడే సంస్థ.

UNESCO:-

- ★ United Nations Educational Scientific and Cultural Organization.
- ★ స్థావరం - 1945 నవంబర్ 16.
- ★ కార్బూలయం - పొర్సీ
- ★ ప్రస్తుత డైరెక్టర్ జనరల్ ఆండ్ ఆజలే (ప్రాన్).
- ★ సభ్యదేశాలు - 195

WTO:- World Trade Organization

- ★ GATT స్థావరంలో ఆవిర్భవించిన సంస్థ.
- ★ GATT అనుగ్రా General Agreement on Tarif and Trade
- ★ GATT ఆవిర్భవం - 1948.
- ★ WTO ఆవిర్భవం 1995 జనవరి 1 (టర్మిన్స్ లో అర్థగాన్ నార్సుల ఆగారంగా).
- ★ మరక్కువ్ ఒప్పందం ఆధారంగా.
- ★ సభ్యదేశాల సంఖ్య 164.
- ★ కార్బూలయం - పెనివా.
- ★ ప్రస్తుత డైరెక్టర్ జనరల్ రాబర్ అజవిడు. (బ్రిజలీ).

ప్రధాన ఉద్దేశ్యం :- స్కూళయుత వాణిజ్యాన్ని విస్తరింప చేయటం.

FAO - Food and Agricultural Organization:-

- ★ స్థాపన 1945 అక్టోబర్ 16
- ★ సభ్యదేశాలు - 186
- ★ కార్బూలయం - రోమ్
- ★ ప్రస్తుత డైరెక్టర్ ఇన్సెస్ గ్రాజయనో ద సిల్వ్ (బ్రిటిష్).
- ★ ఉద్దేశ్యం :- అధిక వ్యవసాయ దిగులడులను సొధించటం. అందిలకి హిప్పికావోరాన్ని అందించటం.

IBRD (ప్రపంచభూంపు) :- International Bank for Reconstruction Development.

- ★ ఏర్పాటు పై సంతకాలు జలగిన సం. - 1944 జూలై 22.
- ★ స్థాపన - 1945 డిసెంబర్ 27.
- ★ కార్బూలయం - వాషింగ్టన్ డిసి.
- ★ సభ్యదేశాల సంఖ్య - 188.
- ★ ప్రస్తుత అధ్యక్షుడు కిమ్ యంగ్ జమ్ (దాఫ్టిష్ కొలయా).

ప్రధాన ఉద్దేశ్యం :- సభ్యదేశాల ఆర్థిక వ్యవస్థకు పునర్ వ్యవస్థకలంబ ఆదేశాలకు మూలధన పెట్టుబడులు పెట్టడం.

IMF :- International Monetary Fund

- ★ స్థాపన :- 1945 డిసెంబర్ 27
- ★ సభ్యదేశాల సంఖ్య - 188.
- ★ ప్రస్తుత డైరెక్టర్ ఇన్సెస్ లగ్రెస్ (ప్రొస్ట్).
- ★ ప్రధాన ఉద్దేశ్యం :- అంతర్జాతియ ప్రవ్య సహకారాలు పెంపాందించ వాణిజ్య అభివృద్ధికి శ్యామిచేయటం.
- ★ బ్రైట్టన్ ఉద్దీ కవలలుగా పిలువబడే సంస్థ - IBRD, IMF.

SAARC :- South Association for Regional Co-operation.

- ★ సార్క్ బిర్డుబడు కారకుడు - జయ ఉర్ రెహుమన్ (బంగాల్డేచి).
- ★ స్థాపన - 1985 డిసెంబర్ 8 థాకూర్.
- ★ సభ్యదేశాల సంఖ్య - 8.

PAIN MBBS

- ★ వాకిస్తాన్ ఆఫ్సిసిస్తాన్ ఇండియా నేపాల్ మార్ఫివులు భూటన్ లంగ్లాదేచ్, శ్రీలంక.
- ★ నూతన సభ్యదేశ ఆఫ్సిసిస్తాన్ 2005.
- ★ పరిశీలక పోద కలిగిన దేశాల సంఖ్య 9.
- ★ 1. అమెరికా 2. యూరోపియన్ యూరియన్ 3. ఇరాన్
- 4. చైనా 5. జపాన్ 6. దాఫ్టిష్ కొలయా
- 7. ఆఫ్రికా 8. మయాన్మార్ 9. మాలివ్

- ★ సిర్కు సభ్యత్వం కోసం ప్రయత్నించే దేశం మయ్యారు.
 - ★ సెక్రెటరీ జనరల్ పదవి ఏర్పాటు - 1987 ★ పదవి కాలం - 3 సం.
 - ★ తొలి సెక్రెటరీ జనరల్ అబ్బుల్ హసన్ (బంగాలీదేవీ).
 - ★ సెక్రెటరీ జనరల్లోగా పసిచేసిన భారతీయులు
 1. కాంతీ కిశోర్ బాబువు 2. కీర్తి కాంతీ శర్మ
 - ★ ప్రస్తుత సెక్రెటరీ జనరల్ - అమ్రజిత్ హసన్ (పాకిస్తాన్).
 - ★ SAFTA అన్నా? South Asian Free trading Area.
 - ★ SAFTA ఒప్పందం పై సంతకాలు జరిగిన సంా. 2004 జనవరి 1.
 - ★ SAFTA ఒప్పందం అమలులోకి వచ్చున సంా. 2006 జూన్ 1.
 - ★ సిర్కులో సభ్యులో అయి లో భాగస్వామ్యం కానీ దేశం ఆఫ్సానిస్తాన్.
 - ★ దక్షిణాసియా స్క్యూచ్ ఆర్థిక యూనియన్ 2020 వ సంా. నాటీకి ఏర్పడసుందరి.
 - ★ సిర్కు సదన్లు తొలి వేదిక - ధాకా.
 - ★ భారతీలో సిర్కు సదన్లు జరిగిన సంా.
 - 2వ సిర్కు సదన్ - 1986 - బెంగుళూరు.
 - 3వ సిర్కు సదన్ - 1995 - ఢిల్లీ.
 - 14వ సిర్కు సదన్ - 2007 - ఢిల్లీ.
 - ★ 2016లో జరగాల్సిన సిర్కు సదన్నను బహివ్యాపించిన దేశాలు భారతీ, బంగాలీదేవీ, భూటాన్, ఆఫ్సానిస్తాన్.
- సిర్కు ప్రాంతీయ కేంద్రాలు:-**
- ★ వ్యవసాయ సమాచార కేంద్రం - ధాకా. ★ వాతావరణ పరిశోధన కేంద్రం - ధాకా.
 - ★ పేదలక నిర్మాలన సిథి కేంద్రం - ధాకా.
 - ★ సమాచార కేంద్రం - భాట్టుండ్రి
 - ★ టుయ్యిలర్ కూలోసెన్ & హాచ్.ఐ. కేంద్రం - భాట్టుండ్రి.
 - ★ ప్రాంతీయ పుడ్క బ్యాంక్ - భాట్టుండ్రి.
 - ★ మానవ వనరుల అభివృద్ధి కేంద్రం - ఇస్తామాబాద్. ★ ఇందన కేంద్రం - ఇస్తామాబాద్.
 - ★ విపత్తు నిర్వహణ కేంద్రం - గుజరాత్ (గాంధీనగర్). ★ వెస్ట్ లిఫ్ట్ బ్యాంక్ కేంద్రం - ఢిల్లీ
 - ★ దక్షిణాసియా విశ్వవిద్యాలయం - ఢిల్లీ. ★ డాక్సుమెంట్స్ కేంద్రం - ఢిల్లీ.
 - ★ సాంస్కృతిక కేంద్రం - కొలంబో. ★ అటవి కేంద్రం - ధాంపు
 - ★ అభివృద్ధి సిథి కేంద్రం - ధింపు
 - ★ అత్మధాక సిర్కు సదన్లలకు వోజరెన వ్యక్తి - అబ్బుల్ గయుమ్ (మార్ఫివులు, అద్భుతుడు) 15 సిర్కు సదన్లలకు వోజరయ్యాడు.

2. కామన్‌వెల్ట్ కూటమి

- ★ బ్రిటీష్ పొలిత దేశాల కూటమి ఏర్పడిన సం - 1926.
- ★ ఒక రూపాణ్ణ సంతరించుకున్న సం - 1931.
- ★ కార్బూలయం - లండన్.
- ★ ప్రస్తుత సభ్యులే కూటమి సంఖ్య - 52
- ★ ఇటీవల కామన్‌వెల్ట్ కూటమి నుండి వైద్యాలగిన దేశాలు - గొంజియా, మార్ఫివులు.
- ★ కామన్‌వెల్ట్ కూటమిలో బ్రిటీష్ పొలిత దేశం కాని సభ్యులే రూపాండా.
- ★ సెక్రటరీ జనరల్ పదవి కాలం - 4 సం.
- ★ సెక్రటరీ జనరల్గా పని చేసిన విక్రెత భారతియుడు - కమలీష్ శర్మ.
- ★ ప్రస్తుత సెక్రటరీ జనరల్ - పాట్రిసియా స్క్యూట్లాండ్ (యు.క.)
- ★ కామన్‌వెల్ట్ అధినేత - బ్రిటిష్ రాజీ (2వ ఎలిజబిటీ).
- ★ కామన్‌వెల్ట్ దివ్యం - గ్రేబు చుట్టూ 'C' అష్టరాగ్ని సూచిస్తూ ఉండే Sphears
- ★ కామన్‌వెల్ట్ సదస్యులను "CHOGAM" అంటారు. Common Wealth Heads of Government Meeting.
- ★ తొలి CHOGAM వేదిక - సింగపూర్ (1971).
- ★ భారతీయ కామన్‌వెల్ట్ సభ్యులు అధికారి - బ్రిటిష్ రాజీ (యు.క.).
- ★ 2015 CHOGAM వేదిక - మాల్టా (వాలెల్ఫ్స్).
- ★ 2018 CHOGAM కి అధికారి - బ్రిటిష్ దేశం - యు.క.
- ★ 2020 లో కామన్‌వెల్ట్ భారతకి సభ్యులు అధికారి - మలేషియా.
- ★ కామన్ వెల్ట్లో భారతకి సభ్యులు అధికారి - బ్రిటిష్ రాజీ (యు.క.).

అవినోధ్మం (NAAM) :- అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాల కూటమి.

- ★ తృతీయ ప్రపంచదేశాల కూటమి.
- ★ NAAM అవిర్మాణానికి మూలకారణ - బాండూంగ్ సదస్య (1955)
- ★ బాండూంగ్ సదస్యులో పాల్గొన్న ఆసియా, ఆఫ్రికా, దేశాల సంఖ్య - 29
- ★ NAAM అవిర్మాణానికి కారకులు - నెప్రూయా, త్రిసిఫ్ మార్ఫల్ చిట్లో - (యుగోస్లావియా) కల్యుల్ గమల్ నాజర్, (కంజావ్రీ), సుకర్మ (ఇండిస్ ప్రియా), క్యాబికయా (థునా).
- ★ NAAM అవిర్మాణ - 1961 బెల్గ్రేడ్.
- ★ ల్రారంథంలో సభ్యులే దేశాల సంఖ్య - 25
- ★ ప్రస్తుత సభ్యుల దేశాల సంఖ్య - 120

నల్గంచి సదస్యము | పశుమావేశం - 1961 - బెల్గ్రెడ్ : -

1. వలనవాదాన్ని సాధ్యాత్మక వాదాన్ని నిర్మించాలని తీర్మానం
2. వెనుకబడిన దేశాల అభివృద్ధికి ప్రత్యేక నథిని ఏర్పాటు చేయాలని తీర్మానం.

ఒప్పశమావేశం : - 1964 - కైరో (జాజ్యవ్ర్హి) :

- ★ దళ్ళిఖాప్రికాలో జాతి వివక్షతను నిర్మించాలని తీర్మానం.

ఒప్పశమావేశం : - 1970 - లుసాతా :

- ★ బ్రిజిల్, అర్జెంటీనా, పెరు మొగ్గాలలో అమెరికా దేశాలకు పరిశీలక పోదా కల్పించారు.

ఒప్పశమావేశం : - 1973 - అర్జీర్ట్ :

- ★ వియత్తం విష్ణువాసికి మద్దతు తెలిపినది.

ఒప్పశమావేశం : - 1976 - కొలంబియా :

- ★ ఆసియా, ఆఫ్రికా ఖండాలలో స్వాతంత్యం కోసం విచిరాటం చేసే దేశాలకు మద్దతు.

పశుమావేశం(ఇటలి-హాబావా) :-

- ★ హిందూ మహాసముద్రంలో అమెరికా, సైసిక స్థావరాలను తొలగించి ఆంతియుత వాతావరణాన్ని నెలకొల్పాలని తీర్మానం.

ఒప్పశమావేశం(ఇటలి- స్వాధీనిట్) :- డిగోగాల్స్ యా బిపులను అమెరికా మార్పియన్ దేశాలకి ఇవ్వాలని తీర్మానం.

ఒప్పశమావేశం(ఇటలి - హరారే) :- జంబాబ్స్ లో స్వేత జాతియులు అనుసరిస్తున్న జాతి వివక్షతను మద్దతు తెలిపే సమావేశం.

ఒప్పశమావేశం (ఇటలి - బెల్గ్రెడ్) :- అరబ్ దేశాల అక్రమణకు వ్యతిరేఖంగా జిల్గె విచిరాటాలకు మద్దతు తెలిపే సమావేశం.

ఒప్పశమావేశం (ఇటలి- ఇకర్కూ) :- 2012 లో నామ్ సదస్య వేబిక - కొలంబియా.

- ★ 2012 లో నామ్ సదస్య వేబిక - కొలంబియా.
 - ★ 2016 లో నామ్ సదస్య వేబిక - కారికన్.
 - ★ ప్రస్తుత నామ్ అధ్యక్షుడు సికోలస్ మధురో (వెనిజుల).
- అంతర్జాతీయ రంగంలో భారతదేశం :-** భారతదేశం సర్వసత్త్వ దేశంగా అవతరించిన సం. 1947.
- ★ అంతర్జాతీయ చట్టాలను, సంఘాలను గారివించాలని భాగించాలని ఆదేశ సూత్రాలలో వొందుపరిచారు.
 - ★ భారతదేశం యెచ్క వదేశంగ విధాన ప్రవృత్తాని అన్వయ క్రమాన్ని క్రమబద్ధం చేసిన వ్యక్తి - నెప్పులా.
 - ★ ఏ జాతి, ఏ సమూహం నుండైనా దోషిడి లేని ప్రపంచదేశాలు అవతరించాలని తెలిపిన వ్యక్తి - నెప్పులా.

3. భారతదేశ విదేశాంగ విధానం

- ★ 2వ ప్రపంచ యుద్ధం అనంతరం అమెరికా పశ్చాన ఏర్పడిన దేశాల కూటమిని ప్రాశ్నాత్మక కూటమి అంటారు.
- ★ 2వ ప్రపంచ యుద్ధం అనంతరం రష్యా పశ్చాన చేరిన రాజ్యాల కూటమిని సామ్మాన కూటమి లేదా కమ్యూనిస్ట్ దేశాల కూటమిగా పేర్కొంటారు.
- ★ ప్రాశ్నాత్మక కూటమి, సామ్మాన కూటమిల మధ్య 1991-92 వరకు తొనొగిన యుద్ధం - ప్రచ్ఛన్న యుద్ధం.
- ★ ప్రాశ్నాత్మక సామ్మాన కూటమిలకు సమాంతరంగా ఏర్పడిన విధానం అలీన విధానం.
- ★ భారతదేశం అనుసరించిన విదేశాంగ విధానం - అలీన విధానం.
- ★ భారతదేశం ప్రాశ్నాత్మక సామ్మాన కూటమిలో చేరకపోవటానికి కారణాలు -
 1. సామ్మాన లక్ష్మాల అలవర్షుకోలేక విషటం.
 2. వాణిజ్యం, విదేశి సహాయం కోసం ఇతర దేశాలపై ఆధారపడటం.

అగ్రదేశాలతో భారతదేశపంచంధాలు:-

భారత - అమెరికా పంచంధాలు:-

- ★ 1962లో భారత్-చైనా యుద్ధ సమయంలో అమెరికా, భారతీకు ఆయుధాలు సరఫరా.
- ★ 1965 భారత్-పాకిం యుద్ధంలో అమెరికా తటస్థ వైభాల.
- ★ 1964-66 భారతీ కరవు కాటకాలు సంభవించినపుడు అమెరికా భారతీకు ఆర్థిక సహాయం.
- ★ 1967 లో వియత్సంలో అమెరికా జిల్పే యుద్ధ చండ్లను నిలిపివేయాలని భారతీ పేర్కొనుట.
- ★ 1971లో బంగాల్ విపుల్ యుద్ధ భారత్ - పాకిం మధ్య జిల్పిన యుద్ధంలో అమెరికా భారతీ విధానాన్ని తప్పు పట్టింది.
- ★ 1974 లో భారతీ జిల్పిన అఱు పరీక్షలను అమెరికా ఆండించినది.
- ★ 1995 లో సి.టి.బి.బి ఒప్పందం పై భారతీ సంతకం చేయకపోవటాన్ని అమెరికా ఆండించింది.
- ★ భారతదేశ వాణిజ్యంలో 1/5వ వంతు భాగం అమెరికాదే.

భారతీ రష్యా పంచంధాలు :-

- ★ కాశ్మీర్ సమస్యాపై బట్టరాజ్య సమితిలో ప్రస్తావన వభ్యనపుడు రష్యా భారతీకు మధ్యతు.
- ★ 1962లో చైనా - యుద్ధ సమయంలో.
- ★ 1965 & 71లో పాకిసాన్తో యుద్ధ సమయంలో రష్యా భారతీకు మధ్యతు.
- ★ 1974 లో భారతీ జిల్పిన అఱుపరీక్షలకు రష్యా భారతీకు మధ్యతు.
- ★ 1995 లో సి.టి.బి.బి ఒప్పందంపై భారతీ సంతకం చేయక విషటంపై రష్యా భారతీకు మధ్యతు.

సూతన ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థ:-

- ★ సూతన ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయాలని పేర్కొన్న అలీన దేశాల సద్గు 1973 అక్టోబర్ 1973.
- ★ 1974లో జిల్లాగిన సాధారణ సభ సమావేశం వివిధ దేశాల ఆర్థిక పాక్షులు విధులు అనే ప్రకటన పత్రాన్ని ఆమోదించింది.
- ★ 1980లో విల్సీబ్రాంట్ కమిషన్ 'ధనిక పేద దేశాల మధ్య ఆర్థిక అసమానతలను తగ్గించడానికి సమస్యలు వ్యాపార రూపకల్పనలు పీలుపుశాఖల్ని.

పర్యావరణ పరిరక్షణ :-

- ★ మానవుని అస్తిత్వాన్ని అభవుత్తిని పరిసరాలను ప్రభావితం చేసే అన్ని అంశాలను పర్యావరణ అంటారు.
- ★ 20వ శతాబ్దిలో 85% పైగా అడవులు అద్యశ్శమయ్యాయి.
- ★ 3వ ప్రపంచ దేశాలు ప్రతి సం || 11 మిలియన్ హెక్టార్ల అడవులను నలకి వేస్తున్నాయి.
- ★ ప్రపంచ అడవులలో భారత అడవుల శాతం - 1%
- ★ ప్రపంచ జనాభా భారత జనాభా శాతం - 17.5%
- ★ భారతిలో ప్రతి సం || 13,101 కి.మీ ల పైకాల్చుం గల అడవులను నలకి వేస్తున్నారు. ప్రపంచంలో 3.75 జిలియన్ హెక్టార్ల వ్యవసాయ భూమిలోచి ప్రతి సం || రసాయనిక ఎదువులు వినియోగించుట వల్ల 40% పైగా వ్యవసాయ భూమి కలుపితం అపుతుంది.
- ★ పునర్త్వత్తు కాని వనరులు అయిన ఇసుము టంగ్స్టాన్ రాబోయే 200 సం||లలో నేలబోగ్గ, పెట్రోలియం రాబోయే 100 సం||లో కనుమరుగు అవుతాయి.

40. కుటుంబం

- ★ అమ్మ, నాన్న అన్నిదమ్ములు అక్క చెల్లిశ్చతో కలసి పుండికాన్ని కుటుంబం అంటారు.
- ★ కొన్ని కుటుంబాల సముదాయాన్ని సమూజం అంటారు.
- ★ కుటుంబం కొంత మంచి ఘృత్పుల సమూహం.
- ★ కుటుంబం వివాహం డ్యూరా గాని, రక్త సంబంధం డ్యూరాగాని దత్తత డ్యూరా గాని ఏర్పడవచ్చు.
- ★ కుటుంబంలో ఒకరికొకరు వివిధ పాత్రల డ్యూరా సమకలించుకుంటారు.
- ★ ఒక కుటుంబంలోని వారందరు ఒకే సంస్కృతిని అనుకరిస్తారు అన్ని - పొచ్చకెలాక్.
- ★ నాగరికతలు ఉంటారు - కుటుంబం.
- ★ ఉత్తమ పారులుగా తీర్మానికి అత్యుత్తమ నిష్ఠాలయం - కుటుంబం.
- ★ పిల్లల క్రమాల్ఫోగి మొదటి పారశాల - కుటుంబం.
- ★ కుటుంబం 2 రకాలు - 1. సమప్రి కుటుంబం 2 వ్యప్తి కుటుంబం / కేంద్రక కుటుంబం.

సమిష్టి కుటుంబం :- వివాహం అనుంతరం కూడా కొంత మంది తమ తల్లిదండ్రులతో అదే గ్రహంలో నివసించడాన్ని సమిష్టి కుటుంబం అంటారు.

- ★ కనీసం 3 తరాల వాళ్లు వుంటారు.
- ★ కుటుంబ పెద్ద ఆస్తి వ్యవహరించాలు, కుటుంబ నొంప్రదాయించాలు, ఆచారాలు కుటుంబ సభ్యులు పాటించేలా చూస్తాడు.
- ★ సమిష్టి కుటుంబం సభ్యులందరికి ఆవశిరం వసతి, దుస్తులు అందిస్తుంది.
- ★ ఈ కుటుంబంలో వ్యక్తిగత స్నేచ్ఛ వుండదు. కానీ పెద్ద వారి అనుభవాలు చెప్పటం ద్వారా ఉన్నవారికి ప్రయోజనం కలుగుతుంది.
- ★ సహకారం, త్యాగం, విశాలదృక్షర్థం, నొనుభూతి వంటి లక్ష్ణాలు సమిష్టి కుటుంబంలోని నొధ్యం అవుతాయి.

మృష్టి కుటుంబం :-

- ★ భార్య భర్త వీర పిల్లలు కలిసి వుండే వీర విధానంను మృష్టి కుటుంబం అంటారు.
- ★ నిర్దయాలు తీసుకునేబి - భార్య భర్తలు.
- ★ మృష్టికుటుంబం 2 రకాలు. 1. పెద్ద కుటుంబం 2. బిస్ట్ / పరిమితి కుటుంబం.

పెద్ద కుటుంబం :- ఒకే కుటుంబం అనేక మంది సభ్యులను అనగా 10 లేదా 12 మంది పిల్లలను కల్గి వుండే కుటుంబం.

- ★ ఈ కుటుంబం ప్రభావం వల్ల సమాజం, దేశం వెనుకబడివేంటుంది.

చిష్ట కుటుంబం :- భార్య, భర్త, ఒకలద్దరు పిల్లలు కలిగి వున్న కుటుంబం.

- ★ ఈ కుటుంబాలను ఆదర్శ కుటుంబాలుగా పరిగణిస్తున్నారు.
- ★ ఈ కుటుంబాలు వల్ల జీవన ప్రమాణాలు విసియోగసాధించాయి, తలనల ఆదాయం ఎక్కువగా వుంటాయి.

పమాచం :-

- ★ కొన్ని కుటుంబాల సముదాయంతో కూడినది సమాచం.
- ★ సమాచం 3 రకాలు.

గ్రామీణ పమాచం :- గ్రామాలలో దాదాపుగా 70% మంది నివసిస్తున్నారు.

- ★ దేశభ్యాధికి గ్రామాల పట్టులోమ్ములు.
- ★ గ్రామీణ ప్రజల ప్రధాన వ్యక్తి వ్యవసాయం, పశువేషణ.
- ★ గ్రామాలలో నొంస్పుతి నొంప్రదాయించాలు ఎక్కువగా కనబడతాయి.

పట్టుండ పమాచం :-

- ★ పట్టుండ ప్రాంతాల వారికి గ్రామీణులు పెళ్ళే సంఘ రోజు రోజు పెరుగుతుంది.
- ★ పట్టుండలలో ఆధునిక సౌకర్యాలు ఎక్కువ.

దిలిషనపసమాజం:-

- ★ గిరిజనులలో అభ్యర్థాన్నిత తర్వాత జనాభా ఎక్కువ.
- ★ ఆచారవ్యవహరాలు జీవనస్థితిగతులు, ఆర్థిక కార్బూకలాపాలు జీవన స్థితి ప్రత్యేకతను సంతరించుకుంటాయి.
- ★ పొర జీవనంలో ప్రధాన వీతపాంచేది - కుటుంబం, పొరశాల.
- ★ 2006 అక్టోబర్లో బాలకార్బూక నిరీధక చట్టం ప్రకారం బాలబాలికలను పనిలో పెట్టుకొంటే 25000/- - జరిమానా / సంగా కైలు లిక్

పమాజ అభ్యవ్యధి:-

- ★ సమాజంలోని ప్రజలు కనీస అవసరాలు తేది ప్రజలందరు అన్ని రంగాలలో అభ్యవ్యధి వొందడమే సమాజం.
- ★ సమాజ అభ్యవ్యధి 2 రకాలుగా జరుగుతుంది.

1. సుధాత్మకముయిని :-

- ★ ప్రజలు విష్ణువంతులై సామాజిక స్వహ కలిగి మంది అలవాట్లు పెంపాంచించుకోవటం.

2. భూతికముయిని :-

కనీస అవసరాలైన తాగునీరు, పొష్టుకావచరం, ఇల్లు, దుస్తులు, వైద్య ఆరోగ్య సదుపాయాలు కలిగి వుండడం.

- ★ స్థానిక స్వపలపాలన సంస్థను 1882లో ఏర్పాటు చేసిన గవర్నర్ ఐనరల్ - లార్డ్ లివ్స్.

41. సమాచార పాక్సు చట్టం

- ★ సమాచార పాక్సు చట్టం పొర్లమెంట్ ఆమోదం - 2005 - జాన్ 15
- ★ సమాచార పాక్సు చట్టం అములు - 2005 అక్టోబర్ 12.
- ★ సమాచార పాక్సు చట్టం సమాచారాన్ని తెలుసుకునేందుకు కార్బూలయాల్లో నియమించే వ్యక్తిగా "Public Information Officer" లంటారు.
- ★ సమాచారాన్ని కీర్తి దరఖాస్తు అందిన 30 రీ. లోపట సమాచారాన్ని అందించాలి. సమాచారం జీవన, మరణ సమస్యలకు చెందినది అయితే 48 గం. లోపల ఇవ్వాలి.
- ★ కేంద్ర సమాచార కమిషన్సు నియమించేది - రాష్ట్రపతి.
- ★ పదవీ కాలం - 5 సంగాలు.
- ★ ప్రధాన కార్బూలయం - ధిక్కి.
- ★ ప్రస్తుత కేంద్ర సమాచార శాఖ కమిషనర్ - సుష్మాసింగ్.
- ★ రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్సు నియమించేది - గవర్నర్.
- ★ ఈ చట్టాన్ని ఉల్లంఘించిన వ్యక్తికి రోజుకి 250/- చౌప్పున 25,000/- మించకుండా జరిమానా విధస్తారు.

- ★ కేంద్ర సమాచార కమీషన్ తన నివేదికను కేంద్ర ప్రభుత్వానికి రాష్ట్ర సమాచార కమీషన్ తన నివేదికను రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి అందజేస్తుంది.
- ★ ఈ చట్టం వర్తించని రాష్ట్రం జమ్ము & కాశ్మీర్.
- ★ సమాచార హక్కు ఒక చట్టబిధం అయిన హక్కు.

42. మానవ హక్కులు

- మానవ హక్కులు :-** మానవుడు స్వేచ్ఛగా జీవించడానికి, వ్యక్తిగత వికాసానికి, సంతోషంగా జీవితం గడపడానికి సిద్ధందం నుండి విముక్తి పొందడానికి గల హక్కులే మానవ హక్కులు.
- ★ ప్రపంచంలో ఓఱి సాంగా మానవ హక్కుల భావన అమెరికా రాష్ట్రంగంలో యాపాంబించబడినది.
 - ★ బక్షురాజు సమితి 1946లో మానవ హక్కుల కమీషన్ను ఏర్పాటు చేసింది.
 - ★ విశ్వమానవ హక్కుల ప్రకటన 1948 డిసెంబర్ 10.
 - ★ భారతీలో మానవ హక్కుల కమీషన్ను ఏర్పాటు చేసిన సం - 1993.
 - ★ ప్రస్తుతం మానవ హక్కుల కమీషన్ను చైర్యన్ - పాచ.ఎల్.దత్తు.
 - ★ మానవ హక్కులకు ఉదాహరణ విద్యాహక్కు జీవించే హక్కు, ఆస్తి హక్కు, పని హక్కు, విరామం హక్కు.
 - ★ మానవ హక్కులకు ఉల్లంఘన ఉదాహరణ.
 - ★ స్త్రీలపై హింస, నేర విచారణలో తాప్యం, కిము హత్యలు, కులమత ఫుర్షణలు, పాలీసుల అరాచకాలు, సమాచార హక్కులు తిరస్కరించుట.
 - ★ మానవ హక్కుల సంరక్షణ ప్రభుత్వాల కర్తృవ్యం.

43. సమైక్య దిక్కుకేంద్ర లక్ష్యాలు

సమైక్య లక్ష్యాలు :- ద్వంద్వ ప్రభుత్వం, లిథిం రాష్ట్రంగం, అధికారాల విభజన, ధృత రాష్ట్రంగం, స్వతంత్ర న్యాయాఖాతి, బ్రితాన్ నేపథ్యం నుంచి సభ.

దిక్కుకేంద్ర లక్ష్యాలు :- బలమైన కేంద్ర ప్రభుత్వం, రాష్ట్రాలు అవిచ్ఛిన్నం కావు - రాష్ట్రాలు ఏర్పడించు కాని దేశంగా ఏర్పడదు, ఏక రాష్ట్రంగం, రాష్ట్రంగ అధ్యక్షత్వం, అత్యవసర పరిస్థితి, రాష్ట్రాల ప్రాథమిక్తుంలో సమానత్వం లేకవివడం.

★ ఏక ప్రాథమిక్తుం, అభిల భారత సర్వీసులు, గవర్నర్ నియామకం, సమగ్రమైన ఎన్నికల సంఘం.

హార్ట్ మెంబరీ తరఫీ ప్రభుత్వ లక్ష్యాలు :- నామమాత్రపు కార్డ్ నిర్మాణాధికారం.

★ మెజార్ పొర్టీ పొలిస్. **★ సమిప్పి బాధ్యత** **★ రాజకీయ సహాయిత.**

ద్వంద్వ సభలు :- దిగువ సభ రద్దు.

అధ్యక్ష తరఫీ ప్రభుత్వం :- నామమాత్రపు అధికారాలు సభ అధ్యక్షుడికి వుండవు.

- ★ అధ్యక్షుడు పొర్టీ బాధ్యత వహించాల్సి అవసరం లేదు.
- ★ మంత్రి మండలిని సభ నుంచి తిసుకోవల్సిన అవసరం లేదు.

44. భారతదేశం రాష్ట్రియ హక్కీలు

- ★ Democracy అనే పదం Demos మరియు Cratia అనే రెండు గ్రీకు పదాల నుండి ఉన్నవిందినది.
- ★ Demos అనగా అర్థం - ప్రజలు, Cratia అనగా - పరిపాలన
- ★ ప్రజలచేత ప్రజల కొరకు సిర్ఫ్ హైంచబడు ప్రజల యొక్క ప్రభుత్వ వ్యవస్థను ప్రఖాన్విషమ్మం - అల్లహం లింకన్.
- ★ ఆర్థిక్ 324 ప్రకారం 18 సం॥ నిండిన వారికి వయోజన దిటువాక్కు కల్పించారు.
- ★ దిట్లర్ సముదాయాన్ని - ఎలక్ట్రిచ్ అంటారు.
- ★ ఒక ఎన్నికల సియోజక వర్గానికి అధికారిసి - లట్లుంగ్ అధికారి.
- ★ ఒక విశింగ్ కేంద్రం యొక్క అధికారాన్ని - ప్రైస్‌డింగ్ అధికారి.
- ★ విశింగ్ ఆఫీసర్సు నియమించేటి - ప్రైస్‌డింగ్ అధికారి.

కేంద్ర ఎన్నికల సంఘం :- కేంద్ర ఎన్నికల సంఘం ఏర్పాటు - 1950 జనవరి 25.

- ★ హతీయ దిట్లర్ దినేత్వపం - జనవరి 25.
- ★ ఇది బహుళ సభ్య సంఘ (1993 నుండి కొనసాగుతుంది).
- ★ తొలగించేటి - రాష్ట్రపతి.
- ★ జీతం - 90,000.
- ★ పదవీకాలం - 6 సం॥ / 65 సం॥ నిండి వరకు.
- ★ తొలి కేంద్ర ఎన్నికల సంఘు ప్రదాన అధికారి - సుకుమార్ సేన్.
- ★ ప్రస్తుత కేంద్ర ఎన్నికల సంఘు ప్రదాన అధికారి - ఆచర్లేకుమార్ చ్యోతి.

ప్రధానపథితి :- రాష్ట్రపతి, ఉపరాష్ట్రపతి, లోకసభ, రాష్ట్రసభ, శాసనసభ, శాసన మండల ఎన్నికలను సిర్ఫ్ హైస్ట్రీంటి.

రాష్ట్ర ఎన్నికల సంఘం :- ఏర్పాటు - 2014 జూన్ 2 (తెలంగాణ).

- ★ నియమించేటి - గవర్నర్, తొలగించేటి - రాష్ట్రపతి.
- ★ ప్రధాన అధికారి ఎన్నికల కమీషనర్ - నాగిరెడ్డి.
- ★ రాష్ట్ర ఎన్నికల సంఘు సెక్రటరీ - థయ్యరెడ్డి.
- ★ కేంద్ర ఎన్నికల సంఘం వద్ద 2015 నాటికి లిజస్ప్రో అయిన పార్లీమెంటుల సంఖ్య - 1866
- ★ దేశంలో హతీయ పార్లీమెంటుల సంఖ్య - 6.
- ★ BJP, Congress, CPM, CPI, NCP, BSP (బహుజన సమాచీ వాటి పార్టీ).
- ★ భారతదేశంలో తొలసాలగా స్థానిక సంస్థల్లో వయోజన దిటు వాక్కును 1884లో తొలసాలగా కల్పించారు.

4. భారతదేశం ఎదుర్కొంటున్న ప్రఘాట్లు

1. విరక్తరాస్తత :- భారతదేశం యొక్క అక్షరాస్తత శాతం - 72.98%

పురుషులు అక్షరాస్తతా శాతం - 80.9%

స్త్రీల అక్షరాస్తతా శాతం - 64.6%

★ అక్షరాస్తత ఎక్కువగా ఉన్న రాష్ట్రం - కేరళ

★ అక్షరాస్తత తక్కువగా ఉన్న రాష్ట్రం - జిహార్.

★ 1995 నాటికి మన దేశంలో 4.5 లోట్ల మంది ప్రాథమిక విారశాలలకు దూరంగా వున్నారు.

★ నూతన జాతీయ విద్యావిధానం - 1986.

★ వయోజనలైన నిరక్తరాస్తతలైన అక్షరాస్తతులు చేసేందుకు ఏర్పాటు చేసిన ప్రచారరచం - National Literacy Machine (1988).

మతతత్త్వం :- ఆర్థికల్ 29 ప్రకారం అల్ప సంఖ్యక వర్గాల వారు తమ భాషా లిపిని, తమ భాషా లిపి సంస్కృతిని పరిచ్ఛించుకునే పాక్క కల్పించారు.

★ ఆర్థికల్ 30 ప్రకారం అల్ప సంఖ్యక వర్గాల వారు తమ అభిమతాలకు అనుగుణంగా విద్యా సంస్కరణను ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చు.

ప్రాంతీయతత్త్వం :-

కారణాలు :- భారత రాష్టరీయ పటములో మార్పులు.

- ★ భాషా సమస్య
- ★ కేంద్రానికి విసేష అధికారాలు
- ★ నిమాజిక ఆర్థిక, నిమాజ్ఞతిక అంశాలు
- ★ 1935 భారతప్రభుత్వ చట్టంలో మొత్తమొదటిసాలగి ప్రిడ్యూల్ కులాలు పడాన్ని ఉపయోగించారు.
- ★ అస్వస్తుతను పొపంగా వర్ణించిని - మహాత్మాగాంధీ (1955 - నివారణ చట్టం) 17వ ఆర్థికల్.
- ★ అవస్తి నిరోధక చట్టం - 1988.
- ★ లంచగొండితనాన్ని - Scam అని అంటారు.

బాలాల ప్రాతులు :- National Policy for Children - 1974

- ★ 1933 బాలాల చట్టం.
- ★ చిన్న పెల్లలను ప్రమాదిపెడి నుండి రక్షించడానికి అవసరం అయిన ఆర్థిక సహాయం చేయడం.